

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 37005-10-22 נחמן ואח' נ' המועצה המקומית קדימה צורן

בפני כבוד השופט אבי גורמן

העותרים ענבר נחמן ותומר יעקב ו-89 אח' ע"י ב"כ עו"ד ירון נדם

נגד

המשיבה המועצה המקומית קדימה צורן ע"י ב"כ עו"ד אשר אילוביץ' ועו"ד דרור יוספי

פסק דין

לפניי בקשה לדחייה על הסף של העתירה שהגישו 91 בעלי דירות ביישוב קדימה צורן (אשר שמם פורט בנספח 1 לעתירה; להלן: "העותרים"), כנגד המועצה המקומית קדימה צורן (להלן: "המשיבה"). העתירה מבקשת להורות על ביטול התעריפים שנקבעו בתוספת הראשונה לחוק העזר לקדימה-צורן (שטחים ציבוריים פתוחים) (תיקון), התשפ"ב-2022 (להלן: "חוק העזר שצ"פ") על סמך תחשיב כלכלי, וזאת בטענה כי נפלו בתחשיב הכלכלי פגמים שונים אשר פורטו בעתירה והמחייבים לטענת העותרים עריכת תחשיב חלופי וקביעת תעריפים אחרים.

הבקשה לדחיית העתירה על הסף מבוססת בעיקרה על הטענה כי איש מהעותרים לא חויב בתשלום היטל השצ"פ (להלן: "ההיטל"), וכי על העתירה להיות מוגשת (אם בכלל) על-ידי מי שחויב בתשלום ההיטל ולא על-ידי מי שכלל לא חויב בתשלומו.

עיקרי העובדות וטענות הצדדים

1. התחשיב הכלכלי, על בסיסו נקבעו תעריפי ההיטל, נערך על-ידי רו"ח אופיר בוכניק, וכפי שניתן לראות מנספח 5 לעתירה, הוא אושר בהתאם לנוהל של משרד הפנים ולאחר בדיקה שנערכה על-ידי חברת ג'יגה כלכלה וניהול בע"מ (להלן: "חב' ג'יגה") – האמונה על כך.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 22-10-37005 נחמן ואח' נ' המועצה המקומית קדימה צורן

- במכתב ששלחה חב' ג'יגה למשרד הפנים, נכתב בין השאר כי חב' ג'יגה בדקה את התחשיב ומצאה אותו נכון. בעקבות כך התקבל אישור משרד הפנים וחוק העזר שצ"פ פורסם ברשומות.
2. מכוח הוראות חוק העזר שצ"פ, השיתה כבר המשיבה על גורמים שונים את תשלומי ההיטל. איש מקרב העותרים אינו נמנה בין אלה עליהם הושט התשלום.
3. המשיבה ציינה כי היא סבורה כי אם תתקבל העתירה וייקבע שיש לבטל את התחשיב הכלכלי הקיים ולערוך במקומו תחשיב חלופי, התוצאה תהיה קביעת תעריפים גבוהים יותר מהנוכחיים (במסגרתם נלקחו לטענתה בחשבון הנחות מקלות) – דבר העלול להסב נזק לאלה שמחויבים בתשלום ההיטל ואשר קולם אינו נשמע בעתירה זו.
- המשיבה הבהירה כי אם תתקבל בקשתה והעתירה תידחה, היא תימנע מלהעלות בעתיד טענת שיהוי כנגד מי שיחויב בתשלום ההיטל ויבחר להגיש בסמוך לכך עתירה כנגד התחשיב הכלכלי.
4. העותרים טענו כי ראוי לדחות את הבקשה. לטענתם, הותרת תחשיב כלכלי פגום, תביא בעתיד לכך שזה יבוטל, והמשיבה תידרש להשיב כספים – על חשבון הקופה הציבורית, ובכך ייפגעו כלל תושבי המקום.
- עוד טוענים העותרים כי אם נעמוד על כך שכל מי שמושת עליו ההיטל יצטרך לעתור כנגד התחשיב הכלכלי, התוצאה תהיה כי בית המשפט יוצף בעתירות, וכך ייפגע האינטרס הציבורי.
- שעה שהוצאו כבר דרישות תשלום מכוח התיקון לחוק העזר שצ"פ, העתירה אינה תיאורטית. זאת ועוד – חשיבותה הציבורית של העתירה, מצדיקה לדון בה כבר כעת, על אף שהוגשה בידי מי שלא קיבלו דרישות תשלום.

דין והכרעה

5. לאחר ששמעתי את טענות הצדדים בדיון שנערך ואף עיינתי בתגובות שהגישו, אני מוצא כי דין הבקשה להתקבל ולפיכך דין העתירה להידחות.
- להלן אנמק את החלטתי:
6. המשיבה טוענת כי דין העתירה להידחות על הסף, וזאת מן הטעם שהעתירה לא הוגשה על ידי מי שחויבו בתשלום ההיטל [בשולי הדברים אציין כי המשיבה עשתה שימוש בביטוי "עתירה תיאורטית", באופן שאינו מדויק, אלא שהטיעון ברור בדבריה ושאליו ביקשו העותרים באופן ממוקד להתייחס (ראו עמ' 4 לפרוטוקול ש' 28 ואילך) - הוא הנזכר לעיל, ולכן איני רואה צורך להרחיב במה שאינו נדרש].

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 22-10-37005 נחמן ואח' נ' המועצה המקומית קדימה צורן

אני מוצא כי יש בטענה זו ביחס לזהות העותרים - ממש, וכי חכמת המעשה ונסיבות המקרה (כפי שיפורט עוד בהמשך) מצדיקים להותיר את הבחירה האם לעתור כנגד חוק העזר שצ"פ, בידי מי שמחויבים בתשלום ההיטל – וששינוי התעריף שייקבע (אם תקבל העתירה וייערך חישוב חלופי) ישפיע עליהם באופן ישיר. גורמים אלה ישקלו באופן המיטבי, האם התעריף שנקבע בחוק וקיבל את אישורם של הגורמים המקצועיים המוסמכים, פוגע בזכויותיהם, אם לאו.

7. הלכה ותיקה היא כי ככלל ולמעט במקרים חריגים, כאשר קיים אדם אשר נפגע (לכאורה) באופן ישיר מהחלטה המנהלית, בית המשפט לא ישעה לעתירה המוגשת על ידי מי שלא נפגע באופן ישיר מאותה החלטה.

כך נקבע לדוגמה בג"ץ 7015/10 חגי עמיר נ' שירות בתי הסוהר (2.5.11), סוף פסקה 4:

... הלכה היא כי כאשר החלטה מינהלית פוגעת על פי הנטען בזכות או באינטרס של אדם שבעצמו לא מצא לנכון לפנות אל בית המשפט, לא ישעה בית המשפט בדרך כלל לעתירתו של אדם אחר המבקש להתעבר על אותו עניין שאינו נוגע בו (ראו: בג"ץ 428/08 גוטמן נ' מדינת ישראל, פסקה 5 [פורסם בנבו], 23.1.2008); בג"ץ 6943/10 פורום משפטי למען ארץ ישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 6 [פורסם בנבו], 25.10.2010).

כך נקבע בבג"ץ 5991/10 "אומץ" אזרחים למען מנהל מנהל תקין וצדק חברתי משפטי נ' מדינת ישראל – כנסת ישראל (27.09.11), פס' 15:

כלל הוא כי אין "לעתירה ציבורית מקום שברקע הענין מצויים אדם או גוף המהווים מושא ישיר סביבו נע נושא העתירה ... משקיים נפגע ישיר ... לא יענה, דרך כלל, עותר ציבורי הפונה בעתירה כללית" (בג"ץ 962/07 לירן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 14 [פורסם בנבו], 1.4.2007). על כן, גם אם כטענת העותרת קיימים בעלי עסקים מאזור תעשייה ארז שנפגעו פגיעה של ממש ייטענו הנפגעים כל אחד לעצמו תוך הצגת תשתית קונקרטיה (ראו והשוו: בג"ץ 7015/10 עמיר נ' שירות בתי הסוהר [פורסם בנבו], 2.5.2011); בג"ץ 952/11 גור-אריה נ' ממשלת ישראל [פורסם בנבו], 3.2.2011); בג"ץ 1995/08 שפטל נ' היועץ המשפטי לממשלה [פורסם בנבו], 4.3.2008).

וכך גם בפסיקה מאוחרת יותר, נקבע בבג"ץ 1637/17 עו"ד משה הר שמש נ' מנהל רשות המסים (12.7.17):

חרף הגמשה ניכרת של זכות העמידה בפסיקתו של בית משפט זה, ההלכה היא שבית המשפט ייטה לדחות עתירה ציבורית כאשר הנפגעים הנטענים נמנעו מלפנות בעצמם לבית המשפט: "אף שדיני המעמד בבית-המשפט הגבוה לצדק

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 22-10-37005 נחמן ואח' נ' המועצה המקומית קדימה צורן

הוגמשו במהלך השנים במידה ניכרת, שריר וקיים הכלל הקובע כי משנמצא אדם נפגע שנמנע מלהגיש עתירה בעניינו שלו, לא יבוא במקומו עותר ציבורי" (בג"ץ 428/08 גוטמן נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבון] בפסקה 5 (23.1.2008); 962/07 לירן נ' היועץ המשפטי לממשלה, [פורסם בנבון] בפסקה 14 (1.4.2007)).

[באופן דומה, ראו: בג"ץ 837/19 עו"ד יוסי פוקס נ' היועץ המשפטי לממשלה (4.2.19), פס" 3; עת"מ 44371-12-22 העמותה לצייד חוקי וסיוע לחקלאות ולסביבה נ' מדינת ישראל המשרד לבחון לאומי (14.6.23)]

אכן, הוכרו בפסיקה חריגים לכלל ולפיו כאמור – "בית המשפט ייטה לדחות עתירה ציבורית כאשר הנפגעים ממנה נמנעים מלפנות בעצמם לבית המשפט". חריגים אלה מתמקדים בחשיבות הציבורית שיש לעתירה, תוך הדגשה כי הנטייה תהיה לא לדחות על הסף עתירה – אם (כפי שהיה בנסיבות שם):

"עמידה על זכות העמידה עלולה לסתום את הגולל על הדיון בעתירה ולהקנות מעין חסינות להחלטה"

בג"ץ 1765/22 משרד תומר ורשה עו"ד נ' שרת המשפטים (3.7.22) (להלן: "עניין תומר ורשה"), פס" 17; בעניין הכלל הנזכר לעיל וחריגיו, ראו גם אצל פרופ' דפנה ברק-ארוז, משפט מינהלי (2017) כרך ד, עמ' 289-294.

אלא שדווקא נקודה זו – שאלת סתימת הגולל על בירור העניין, מחזקת ומצדיקה במקרה כאן את קבלת הבקשה ודחיית העתירה. במקרה כאן, ההיטל מושת ועוד יושת בעתיד על גורמים שונים, אשר יוכלו – אם ימצאו לנכון, לשוב ולבקש את בחינת הדברים.

8. כאשר מדובר בתשלום היטל, אני סבור כי ההצדקה להותיר את זירת הדיון בידי מי שמחויב בתשלום, מוצדקת במיוחד (וזאת על אף שאני מודע לכך כי ניתן לערוך את הדיון תוך בחינת התחשיב, ללא צורך הכרחי בנסיבות ספציפיות). היטל שצ"פ יוטל, גם אם תקבל העתירה. קבלת העתירה תוביל לעריכת תחשיב כלכלי חדש, ולא ניתן בשלב זה להעריך מה תהיה תוצאתו. חכמת המעשה מצדיקה להותיר בידי החייב בתשלום ההיטל, את ההחלטה האם יש טעם בעתירה והאם אין המדובר בסופו של דבר בהיטל בשיעור התואם למקובל אצל רשויות אחרות, ולכן אין מקום לבקש את חישובו בשנית – על כל מה שעלול להתברר אגב חישוב זה (ושוב, אין כמובן בדבריי כדי להביע עמדה בעניין).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 22-10-37005 נחמן ואח' נ' המועצה המקומית קדימה צורן

בנוסף, אם תידחה הבקשה, יתאפשר (כמעט) לכל מי שמבקש לנגח את רשות מקומית הקובעת היטל, להגיש עתירה כנגד חישוב כלכלי הניצב בבסיסו. איני סבור כי דרך זו נכונה ואין בידיי לקבל את הטענה כי היא שתוביל לצמצום דיונים משפטיים.

9. עוד אוסיף ואדגיש (וזאת אף בשים לב לאמו בפס' 17 לעניין תומר ורשה) כי במקרה כאן, אין טענות בדבר ההליך במסגרתו נקבעו שיעורי ההיטל ולחוסר סמכות בקביעתו. הליך זה קיבל את אישורו של משרד הפנים, והוא נבחן ונבדק על-ידי חב' ג'יגה – האמונה על בדיקות מסוג זה ואשר יש לה את זווית הראייה הרחבה נוכח היכרותה עם המקובל אף ברשויות אחרות. אף נסיבות אלה – המציבות בפני העותרים כנגד התחשיב רף גבוה (ולאור השלב ההתחלתי בו מצוי ההליך, איני מביע עמדה בדבר סיכויי), אינן מחזקות את הטענה כי יש לסטות מהכלל שנקבע בעקביות בפסיקה, ולפיו ככלל תידחה עתירה שאינה מוגשת על ידי מי שנפגעים באופן ישיר מההחלטה שבמוקד העתירה.

10. לאור כל האמור ומהטעמים שפורטו – הבקשה מתקבלת והעתירה נדחית.

11. העותרים יישאו בהוצאות המשיבה, בסך של 6000 ₪. סכום זה ישולם תוך 45 ימים, שאם לא כן יתווספו לו הפרשי הצמדה וריבית מהיום.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, ט"ו אב תשפ"ג, 02 אוגוסט 2023, בהעדר הצדדים.

אבי גורמן, שופט

